

Å bli sett betyr så mye når du har det vondt og er avhengig av andre...

Av Tove Giske

Det begynte med et hoftebensbrudd

Det begynte med et hoftebensbrudd som jeg var uheldig og pådrog meg i et fall for 12 år siden. Etter operasjonen viste det seg at jeg ikke tålte skruene de hadde brukt i lårbenet, så de kom ut igjen. Jeg hadde mye smerte på grunn av dette, og de skruene måtte fjernes etter et år. Etter dette fikk jeg store smerter som de ikke klarte å finne utav. Jeg var gjentatte ganger til leger til undersøkelse, men de klarte ikke å finne utav det. Beskjeden jeg fikk var at jeg bare måtte trene. Til slutt kollapset hoften totalt slik at jeg ikke kunne stige på den i det hele tatt. Det var fryktelig vondt. Jeg ble lagt inn akutt på sykehuset og ble liggende der i fire dager. Det var sommer og på grunn av ferieavvikling var det ingen som kunne operere meg, så jeg ble sendt hjem igjen med et par krykker som trøstepremie. Etter en måneds venting ble jeg

innkalt til operasjon og etter et par dager på sykehuset ble jeg gjort klar til operasjon igjen. Men igjen ble operasjonen utsatt og jeg ble sendt hjem på nytt. Det viste seg at det ikke denne gangen heller var nok leger og annet personell til at operasjonen kunne gjennomføres. Etter dette har jeg blitt operert to ganger til, og begge gangene har jeg opplevd at operasjonen har blitt utsatt. Jeg håper virkelig at min historie er enestående og at ingen andre har måtte gjennomgå det jeg har måtte. Nå er jeg ca. 12 uker uti rekonvalesentfasen etter den tredje operasjonen.

Det er ventingen som er verst

Det som tar mest på av alt er all denne ventingen. Det er grusomt å bare gå slik og vente. Smertene og usikkerheten i ventingen, det er det som er det verste, det unner jeg ingen. Jeg har et godt humør og gå-på-mot, så jeg takler det ganske bra. Men inni meg blir jeg både sint og lei. Jeg har klart dette mye takket være at jeg har det så godt hjemme; en god mann og snille barn, uten det skjønner jeg ikke hvordan det skulle gått. Utsettelsen sliter mer enn noe annet, og jeg grudde meg svært før jeg skulle inn igjen denne sisten gangen. Mange bad for meg både før jeg skulle inn og mens jeg var på sykehuset. Selv ber jeg hver kveld før jeg sovner. Det å få legger seg over i en høyere makt var det eneste jeg hadde å hvile i sammen med flinke helsepersonell. Og det gikk bra denne gangen også. På sykehuset, når en venter på operasjonen, må en forsøke å

ta hver dag for seg og ikke gi seg over. Jeg har vært redd for å følelsen av å gi seg over. For å klare seg setter en gjerne en maske på seg og sier til seg selv at dette skal du klare, dette skal du klare. Det blir en måte å overleve på; å ta bit for bit, sette seg små mål til det bedrer. Denne måten å tenke på hjelper en igjennom. Jeg har hatt små mål som å klare å sette beina ned på golvet, klare å stå opp, og å få komme hjem. En spiller gjerne litt tøff for å klare seg gjennom dette, og så går det jo. Når jeg har vært midt oppi det har jeg prøvd å distansere meg fra andre mennesker rundt meg, det har vært lettest slik. Det er en måte både å beskytte seg selv og de nærmeste på.

Operasjonene

Under operasjonen har jeg vært våken, så det har vært lange timer. En vanlig operasjon tar gjerne to timer, en re-operasjon tre timer og en tredjegangs re-operasjon hele dagen. Sist gang ble jeg kjørt ned kl. 08 og var tilbake på recovery først kl. 17.00. Det var lange timer, så hyggelige personale blir viktig. Jeg fikk lytte til musikk og når jeg begynte å fryse fikk jeg en deilig varmedyne over meg, så det kjentes ut som om jeg lå i et lunt rede.

Under den første operasjonen var alt nytt for meg. Det hadde vært godt med litt mer informasjon om hva som skulle skje under operasjonen, at det for eksempel ble en del banking og saging. Det var ekkelt å høre på.

Det betyr så mye hvordan de er

Under den første operasjonen hadde jeg problemer med blodtrykksfall, så jeg ble liggende litt lenger på overvåkingen. På den tiden hadde jeg så mye sorg i meg pga dødsfall av flere nære venner. En natt kom det en engel til meg; en sykepleier som var nattevakt. Jeg gråt så mye den natten. Hun så at jeg hadde det veldig vondt. Hun lurte på om jeg hadde smerter, noe jeg ikke hadde. De fysiske smerten har vært godt lindret rett etter operasjon. Hun var et medmenneske, hun var vidunderlig. For henne kunne jeg vise litt av hvor trist jeg var og hvordan jeg hadde det. Jeg fikk tømme meg og det gjorde godt. Da hun gikk av vakt den morgenen trillet hun sengen bort til vinduet og sa: Nå kan du ligge her og ønske dagen velkommen. Jeg glemmer det aldri!

Det er stor forskjell på sykepleierne. Noen er herlige, andre bærer med seg en autoritær og iskald gufs så det blir kaldt i rommet. Når andre kommer inn kjennes det som om solen kommer inn på rommet. Du aner ikke hvor mye et vennlig håndtrykk kan bety når du er syk, et smil. Og det er heldigvis mange av disse.

De små ting er viktige, som når du blir kjørt ned til operasjon. At anestesipersonalet møter deg med godt humør og er litt morsomme, det hjelper veldig på når du gruer deg og er redd. Det er utrolig hva det har å si. Jeg slapper mer av når de er hyggelige og smilende. Det gir sånn mot i situasjonen fordi humoren gjør det lettere og mindre skremmende.

Medpasienter på godt og vondt

På avdelingen er vi mange i samme situasjon, og vi medpasienter oppmuntrer

hverandre. Vi treffes på gangen gjerne, for det har vært dårlig med oppholdsrom der jeg har vært og vinduene på TV-stuen trekker så kaldt. Det er mye god medisin i å ha en grei medpasient som en kan komme i skikkelig dialog med. Dagene blir lette når du har gode medpasienter.

Men medpasienter kan også være en plage, en tortur. Sist jeg var innlagt lå jeg på sykehuset i 14 dager og var så uheldig å få to svært urolige medpasienter. Jeg lå på et lite tre-mannsrom sammen med en ung kvinne som hadde abstinenser og hylte og klaget mye. Det er sikkert ikke lett for personalet heller. Hun kom inn dagen før jeg ble operert, og holdt et sværa spetakkel. Hun brukte et ordforråd som jeg aldri har hørt før, det var skremmende. Når jeg kom tilbake fra overvåkingen lå hun der fortsatt. Det at TV'n kan stå på hele dagen er også svært slitsomt når du er nyoperert. Heldigvis hadde jeg med musikk som jeg kunne ligge og høre på i øretelefoner, det var god medisin for meg.

Å ha det travelt kan være farlig

Personalet hadde det travelt og hadde lite tid til å stoppe opp. Så lenge jeg lå med smertepumpen tålte jeg en del, men jeg hadde problemer med den friske høyrefoten. Den ble lammet under operasjonen og det tok mange dager før jeg fikk førligheten tilbake i den. Jeg klarte ikke å stille meg selv, og fikk lite hjelp til stell av bena. Etter fem dager ble jeg stelt av en eldre hjelpepleier, og hun oppdaget at hele hælen hadde fått en stor blemme med dødblod. Etter dette ble foten lagt på en pute, men dette har plaget meg en del etterpå. Det synes jeg var unødvendig tilleggsplager å få.

Til ettertanke

Midt oppi alt dette tenker jeg likevel at vi har det utrolig godt i dette landet. Vi har god standard og får stort sett godt stell. Protesen jeg har fått inn nå er også det aller beste de har, og jeg har fått garanti på at den skal hold ei 30 år!

Vi er forskjellige som mennesker, og det er sykepleien også. Jeg tenker tilbake på da jeg selv var i arbeid. Jeg har stått i butikk og jeg har gått på smilekurs. I butikken kunne vi ikke ta oss personlige problemer. Leger og sykepleiere arbeider også i et serviceyrke og noen kunne virkelig hatt godt av å gå på smilekurs. For noen av legen er vi bare et nummer, mens andre er kjekke og greie og ser oss.

Til sist vil jeg nevne en underlig ting. Det er mange som vil være hjelpsomme når jeg går med krykker, men det er så mange som skriker til meg. De hever stemmen når de snakker til meg akkurat som om jeg skulle være tunghørt i tillegg til å trenge krykker.

